

Jakub GRÜNFELD - kapral, nar. 1905, lat 38, Lwow, wzd. ustranien
ny elektrotechnik, zowaty.

W pierwszym okresie objęcia władzy Sowidów we Lwowie,
Żydzi konystali obojętliwie z przyklejów objęcia różnych stanowisk
w urzędach, jak magistrat, elektroinż., Kolej, Browar i rozmaite inne
instytucje, jednakowoż dość szybko, masowo opuszczali te stanowiska
naskutek warunków pracy, które w każdym urzędzie byłyby
puedsielionymi były specjalnie niebezpieczne, gęsi na krótkim
kroku groził awanturami i wywiezienie, za najblatnie przy-
wiesnie lub omyłki, a dodatku wynagrodzenie było małe. Prak-
tyka religijna jakkolwiek oficjalnie była dopuszczalna jednak
w rzeczywistości była niemożliwa na w każdym możliwym sposobie.

Jednym ze środków na niemożliwość wykonywa-
nia praktyk religijnych było nakładanie wysokich opłat
na ^{obchody Boże,} ~~obchody~~ (i wysoka opłata za światło. Za 1m² powierzchni
płacano 5 rb. zaś za światło również 5 rb. Stanki
normalne wynosiły za miesiąc od 30 kop. - 1,50,
zaś za światło 25 kop za 1 kg. Z tego wynika, że wywie-
zienie tak wysorich stawek było celowe i faktycznie odraz
mniej więcej domów modliły, już w kilka tygodni później
były zlikwidowane. Jeśli chodzi o ślub, to w tym okresie ma-
sowo udzielal ich rabini, by wskońca zapobiec z powodu nak-
ładania podatku tak za udzielanie ślubów, jak i na
mieszkanie i światło. W ten sposób rabini bratki
dr. J. Lewin, zmuszony był swoje mieszkanie rozdzielić
i ustąpić obcym ludziom a sobie zatrzymać 2 pokoje.

Ślubów nie wolno ma było dawać, bez zgody
w urzędzie sowieckim, gdzie rejestrowano ^{opłat 5 rb.} ~~opłat~~
Każdy dawał. Pnec wykijanie pieczęci ^{na paszporcie} ~~danego rabina~~
kilkakrotnie awanturano i wypuszczano. W dnie świątecz-
ne zmuszano Żydów do pracy a nie wydobyczo do
pracy oddawano pod sąd, gdzie otrzymywali wyroki od
6 miesięcy do 5 lat za tzw. „proguł”. W marcu 1940 r.
we Lwowie nie było żadnego sklepu w stylu prywatnym,
właściciele sklepów obłożono tak wielkimi podatkami
że immaneni byli tamże zankużę, a w wielu przypad-

10555

Kad właściciel sklepów awanturo, gęsi nie byli w stanie uiszczyć
 kwot podatkowych, a następnie skazano i wywieziono. Jako kulawy
 Jani posiadał mego ojca. Ojciec był właścicielem małej
 restauracji przez 45 lat. Za czasów okupacji sowieckiej jej
 w kwietniu 1940 r. interes zlikwidował, gęsi wywieziono mu
 za 6 miesięcy podatek w wysokości 18.000 rubli, zaś później
 za kilka dni kwietnia, dodatkową kwotę opłacić 3.000 rubli.

Ponieważ ojciec nie był w stanie zapłacić, awanturovano
 go i jakimś cudem na warunkach sztywnej umowy mu
 wymiar o 6000 rubli i wypłacono po 3 miesiącach wię-
 zienia. ^{zabłoga zabrano i oddano sowieckiemu dyktanda} Niektórzy moi kolesi, prowadzący owe warsztaty
 elektryczne, płacili od 3.000 rubli - 8.000 rubli rocznie.

Niezależnie od tego właściciel tego oszołoty awantur-
 kowało sklepów płacił zgodnie stawki mieszkaniowe, jak wszyscy
 za świątko.

• Długo pośrednictwa przez szereg agitacji przeprowadzono
 na wyjazd do Rosji. Zgadzającym dawano 50 rubli salariusza
 oraz gwarantowano mieszkanie. Już w kilka tygodni później
 nastąpił masowy powrót tych agitacji którzy dali się wciągnąć
 na wysokie i łatwy zarobek. Porozumiewajmy wszyscy opowiedzieli
 o uciążliwych warunkach pracy, przewozie w kopalniach węgla
 wżel. Zdecydowaną większość braci elektryczni
 pracowali jako słuszan w kopalni węgla w Turowie. Długość jego
 zarobek wynosił miesięcznie około 250 rubli. Mieszkał on w ogólnym
 komunistycznym pod względem życiowym wiele braci wykonyją-
 cych. Porozumiewajmy jego byli, oczywiście, elementem niebezpiecznym.
 Wyżywienie było uciążliwe, tak że przestawili się jeść. Na wy-
 jazd nie rezerwowano wobec czego niektórzy przed wyjazdem
 u bronię odzyskane od brata kilka lat wcześniej za które dostał
 600 rubli. ^{podobny} W ten sposób zgłosił powrót tych agitacji,
 którzy przy doświadczeniu orkiestry prowadzono na drodze oraz
 filmowano jako świadków i włożył ładnie. Bardzo wielu
 z nich później za rozwiązanie ^{"polskiej"} pogłoszek awanturovano i wywiezio-
 no.

• Za samą po zlikwidowaniu mego przedsiębiorstwa
 przez władze nie mi wyznaczyli podatku, przyjętemu przez w pułk-

sigbiotwie ludowolawem zaimmowajacych okolo 1000 pracownikow.

Jako kierownik dzialu elektrycznego na okres kraski, bardzo często wyjeżdżałem w okolice Lwowa. W tym czasie 2 m. „obszarzytka” a w nich były oraz wzniesi lixienniane potolne. Stale pod wzrokiem wzglednie. ~~W tym czasie~~ wykonawalem swe czynnosci zawodowe, zmuszany do codziennego mitzujac starego goscina Ewa-juzet, a sobie Klonka zapadaly, ukraly z goim umowione. W tym czasie biorym udzial poza mala kawa obczaj, blaznie reagowali na przemowienie mowcow, niektore z ulgownosciami na koniec „mitzujacy”.

Rejestrowe dzialy na parowat pod okupacy nie niektore przebrala masowy charakter. Ze Lwowie uszya ten miescil sig w budowy... wozem Ubarpiczalki Sarkowej, a tym czasie zajetym przez N.K.H.D. Dzien i noc, widoczne byly kolejkami ludzi stojacych w szesciu i dziesiat z tego saja wyjedac.

Jakich dwukotow wyzwaso nie wiem na to wiem sa szesciu z tych ludzi wiecej wyzreiono. W pamieniu mojej mieszkal znowy przedwzrostem roboty gospodarstwow. W kilka dni pozniej ludu wojny polsko-niemieckiej przybyli do niego z broni wiek krowiny z Czech. (sami rokiem z Austriji) W czasie przed Hitlerem zwaleni sig w Polsce. Pod okupacy, wiec nie mogac uzyskac rewolemin na wyjazd do Warszawy, nielegalnie probowali przejsc granice. Jednego z nich zastrelano przy wyjciu z kraju i wyzreiono. Od tej chwili slach za nim zaginyl.

Obstacy na wyjazdach nie posiadajacych pasporty szwedzkie powolkowo odbywaly sig w uoy. Doziniem zas czujnosci to w biały dzien. Dzielacy ludu Ladowano po kilkunascie do wozu, nastepnie kierowan do kolar 40 p.p. przy ul. Piotra i Pawla, gdzie bylo takie tyzace. Stawdzd przewoziono do poczujacych, ktore staly na bocznej torze starego dwu. W czasie tym nie rewolemin miejscowej ludnosci ablizac sig do wagonow. W ten sposob nie mozilimo pomoc biezacych mieszkajacych ludziom, ginacych z braku wody i miejsca i chowib.

A rewoleminy nie byly. Zobrawo mnie i wielono do pracy szwedzkiej w drugim wybuchu wojny szwedzko-niemieckiej. W czasie tym przewozalem sig nawozem, ze zydostwiec walczyli.

rosjan traktowano nieufnie, dlatego obawiam się być zamknięty.

Byłem wraz z moim kolegą w Kijowie, Charkowie, Stalino, i szeregu innych miastach lub mniejszych miast.

W każdym z tych miast nie widziałem żadnej sygnalizacji tej bożnicy. Życie religijne żyje nie istnieje. I bardzo wielu przypadkach starsi ludzie jeszcze uprawiają obrządkowe religijne i to w ukryciu przed dziećmi. Jakaś gałąź byłem w domu prosił mnie jakiś pracownik firmy, bym mu załatwił modlitewnik oraz Talaś dla ojca, który tego w Rosji dostać nie może ~~z powodu wojny~~ ~~z powodu wojny~~. W Rosji absolutnie nie istnieje środowisko w uprawianiu religji. Prasa żydowska w Rosji w bardzo małej ilości dzienników jest wydawana.

Komunisty żyją w żydowskiej autonomicznej republice Bivobicia nie mają i nie chcą mieć. Wogóle nie mogą sobie wyobrazić życia w Rosji i uważają że w każdym wypadku Bivobicia Kwestji żydowskiej nie ma i nie będzie. Życiem tej metropolii, że tego samego rodzaju żyją żydów, mającej Rosję.

Gdy byłem w Millerovo, zostano mi na pomocownika w domu nieustannie składającym się z pokojów i kuchni. Umiejętność urodzić. Wymagano mi więcej w kuchni. Ucieleśnić na ziemi, wówczas chłopak (w nieporozumieniu moim) wskazuje na łóżko i łóżko, gdzie materosem były dwa. Pytanie moje gdzie on będzie spał? odpowiedź: Mam łóżko 13 i jennie nie spać na łóżku, i jak nawet łóżko jest wolne spać na podłozie z obawy przed upadkiem na ziemię. Śluby na terenie zajęcia przez Sowietów były normalne. Z jednej strony agitacja i porządek ^{na miejscu} z obawy na wywiezienie, z drugiej promieniowanie niepokojów do okupantów, nie zaczęły wogóle co zrobić, wogóło w rodzinie przez zabranie na łóżko ojca, niekiedy do Rosji i wogóło co jest piękne. Sam uciekłem z wojny Sowieckiej w grudniu 1941 z Filipowcem koło Charkowa, ponieważ nie chciało mi się zwrócić i skierować w stronę ^{na miejscu} wojny moich pięciu żon. Opiętym się na ulicę naszym z lipca 1941. Ułomoto słowo mi wskazywało ^{na miejscu} i zwrócić

wyrażając różną drogę do tego. Stwierdzono mi że Lwów był nie
 sowiecki i t.d. Później przedstawiany był ten plan N.K.W.D.
 i skierowano do Karwego oboru przez w Suslingar
 Kozaniska Oblasć. Później w tej wiosce spotkałem aręlu Żydów
 wrócić do pracy sowieckiej jako poborcyca lecz uwarisk nie
 pamiętam. W Kijbyszowie oddano dokumenty sowieckie
 w naszej misji wojskowej, które dokumenty te zostały ote
 wzięte u nas. Właściwie o mnie skierowano do Białostoku.

Właściwie obywateli polskich Żydów, stądnie sowieckie
 nie chcieli się zgodzić tak, że wielu Żydów nie przyzna
 wało się do zżycia wojennego i w ten sposób uniknęło
 przed „sądami” w Rosji. Wiele Żydów Żydów
 pozostało w Rosji wbrew swej woli i pragnieniu, że
 czekała na ten rodzaj śmiertelnej zwiastującej im śmierci
 ich cierpień na terenie Rosji i wolał wyjechać do ukra
 nej Gijuzyny.

Grünpel Jakub Kapr.